

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Dolenjskim junakom v spomin.

V klasičnem potopisu pripoveduje slavni Levstik svoje utise, ki jih je doživel od Litije do Čateža pod Zaplazom. Od Litije čez Šmartno vodi dokaj lepa cesta proti Libergu in dalje. Pod tem hribom konec prijazne dolinice se razteza vas Velika Kostrevnica. Ob cesti navzgor stoji čedna Bučarjeva hiša — rojstni dom enega slovenskih junakov, kateremu veljajo nastopne vrstice.

Kostrevnica spada pod Liberški zvon, oziroma v sosesko ali podobčino Liberga. Levstik popisuje ondoto prijazno cerkev sv. Mohorja in Fortunata, ki stoji tik ceste na solnčnatem pobočju. Omenja lepo urejeno pokopališče okrog cerkve z ozaljšanimi grobovi. Slednjič pohvali ondoto ljudstvo kot verno in marljivo. Če je to veljalo že pred polstoletjem, velja še tudi danes — tam okrog prebiva veren rod, vnet za lepoto hiše Božje. Tak rod je tudi hraber, kar je dokazal v sedanji vojski. Med drugimi vrlimi vojaki se odlikuje mladenič Janez Čopar, iz vzgledne Bučarjeve rodbine, ki je dala v tej vojski dva vojaka. Sin Jožef Čopar je bil na severnem bojišču, bil je vjet in je zdaj na Ruskem.

Starejši Janez je svojčas že doslužil vojaška leta. Ko je 1914 vzbruhnila velika evropska vojska, je moral tudi on odriniti in prijati zopet za puško. Težka pot sicer, a cesar kliče v obrambo domovine. I naš Janez mora zapustiti svoj dom. Pred nekaj leti namreč je Čopar postal samostojen posestnik. Njegov stari stric, širnoznani Tomažev Jože v Preski nad Libergo, mu je izročil lepo posestvo z vsem inventarjem, kjer naj bi bil mirno in srečno živel ta vzgledni mladenič. V dokaz temu navedemo, da Janeza tudi prva vojaška služba ni pokvarila; pobožnost, ki mu je bila vsajena izza mladih let v srce, se

mu ni omajala. Ko so se začele snovati nove organizacije na verskem in narodnem polju, so v Janezu našle vrlega umevatelja in člana. Mladeniška Marijina družba v Šmartnem je Čoparja izvolila za večletnega prednika. Mnogo fantov, ki so se kaj pomišljevali, je privabil v Marijino družbo. Bil je tudi član III. reda. Ko se je v dekanijski cerkvi osnoval pevski zbor, ki je začel izvajati petje v cerkvenem duhu in po papeževih predpisih, pristopil mu je tudi Janez in mu bil s svojim lepim tenorjem čvrsta opora dolgo vrsto let. Ker je že bil bolj v letih in ga je veselilo bogoljubno življenje, je slednjič dozorel v v njem sklep, da hoče po vzgledu svojega dobrega prastrica ostati v samskem stanu tembolj, ker je bil v gmotnem obziru dovolj preskrbljen. Janeza so videli tudi med tednom, če mu je le delo pripuščalo, večkrat pri sv. maši in pri obhajilni mizi. Njegov lep glas je raz pevski kor milo odmeval po mogočni župni cerkvi v slavo Najvišjemu.

Da je tak mladenič zvest svojemu cesarju in svoji domovini, sledi iz njegove bogoljubnosti. To dokaže tudi na bojnem polju. Znano je s kakim navdušenjem so se podali slovenski vojaki proti verolomnemu Italijanu. Naši „Janezi“, ki so ob izbruhu vojske na jugozahodni fronti stali še na severnovzhodni bojni črti, so svoje poveljnike prosili, da bi jih poslali braniti zahodno avstrijsko mejo in ob enem tudi našo ožjo domovino. Tjekaj proti Soči prišel je tudi naš Janez s svojim oddelkom. Ponovne pohvale III. armadnega zbora in izrečno še našega 17. polka svedočijo o hrabrosti in neupogljivosti naših slovenskih vojakov. Vsi ljuti napadi osobito okrog Gorice so se razbili ob železni vstrajnosti slovenskih sinov, ki branijo z drugimi borilci kot levi našo lepo domovino. Med njimi je bil i naš Janez. Pri mnogih praskah je bil obvarovan sovražnikove krogle. A 14. nov. 1915 je ob italijanskem navalu tudi Čoparja dohitela bleđa smrt.

Padel je za dom in cesarja — zvest do zadnjega zdihljaja.

Ko je žalna vest dospela v Šmartno, napolnila je s tugo čislano rodbino Bučarjevo, s katero vsi sočustvujejo po izvrstnem mladeniču Janezu. Njegov poveljnik je poročal, da se je Janez izvrstno obnašal in da je bil hraber vojak.

Po človeški sodbi bi kot posestnik v Preski bil kedaj počival ob solnčnem pobočju Liberške cerkve, a previdnost Božja je drugače odločila, da počiva njegovo truplo tam ob solnčnem obrežji bistre Soče v bratski zemlji slovenski, njegov duh pa se raduje nad zvezdami.

Cvetek žalnih na gomilo
Ti ne moremo saditi,
Rajši v dušno pokrepilo
Hočemo za te moliti.

Ljudstvu v zaledju.

Želja po miru je splošna. Vsak, bodisi mlad ali star, zdihuje in prosi Vsemogočnega, da bi se poravnale države med seboj in da bi zavlada po širni Evropi oni mir, ki je trajal do usodnega leta 1914. Premnogi zdihne v teh časih: „Da bi bil vsaj mir, potem pa naj bo kakor hoče!“

Ali tako zamorejo govoriti le oni, ki ne pogledajo v prihodnost. Bodočnosti in miru si nikar ne predstavljamo kakor časov, v katerih se nam bo cedilo mleko in med. Nasprotno, ko umolknejo možnarji in topovi, puške in strojne puške, ko bo meč v nožnici, potem se prične novo delo, zopetne zgradbe vsega onega, kar je porušila in uničila vojna sila.

Ne le za vojno silo je treba denarja in zopet denarja, treba ga bo tudi mnogo za delo v miru. Obsežne dežele, koder je vihral bojni metež, so opustošene. Mesta, vasi in sela so razdejana do tal; poizgubile in uničile so se dragocenosti, katerih vrednost ne bo moč preceniti niti po vojni. Najvažnejše bo pa, stotisoči delavnih in tvorilnih moči leži pod zemljo, ki so jo

junaško branili in varovali ter slednjič darovali celo svoje življenje za njo. To so izgube, ki jih bo težko preboleti. Šele po dolгих letih se bo to ublažilo z vnetim in neupogljivim delom.

Bodočnost si predočevati nalik onemu, ki je kupil srečko in pričakuje z njo sreče ter zida zlate gradove v svoji domišljiji, ni pametno. Na dan žrebanja izginejo take stavbe, ker so bile zidane v oblake.

Preveč tudi ne smemo upati, da nam ta težkopričakovani mir prinese trajen mir. Države, ki so danes že premagane, ne bodo lahko prebolele porazov in iskale bodo povoda, da se osvetijo. — To bo mir, ki bo še vedno oborožen od nog do glave.

Obdelovanje zemljišč, zgradbe poslopij, uredbe gospodarskih zalog, nadomestilo izgubljenega imetja, predvsem pa izpolnjevanje častne dolžnosti napram invalidom in junakom z bojišča, to bo stalo vsote, napram katerim bodo vojni stroški majhni. Teh vsot pač ne bo moč pridobiti kar čez noč. Treba bo trajnega, marljivega dela in skromnega življenja.

Navzlic slabim časom manjka pri nas še pravega zatajevanja. Odpovedati se je vsakemu razkošju in brezpotrebemu uživanju. Lahko si stavimo za zgled Nemce v nemški državi po vojni 1870/71 ki so se vadili vztrajno v skromnosti in delu. V dokaz temu so nam današnji njihovi uspešni boji, gorostasne priprave in nedosegljive vojne naprave.

Skrbeti bo pa predvsem nele za fizično delo, marveč na intenzivno izobrazbo. Dnevni dogodki neče po mestih, ampak tudi po kmetih, kažejo na to, da smo gledali doslej še premalo na šolo in vzgojo.

Da se bodo vsaj kolikor toliko izenačile ogromne izgube četudi ne takoj, pa vsaj sčasoma, nam bo predvsem gledati na naš naraščaj. Ta je, ki nam budi upe na bodočnost.

Tujci nas ne smejo in nas ne bodo izpodrinili s predrage nam zemlje, za katero se borijo stotisoči naših junakov. Iv. K.

LISTEK.

Vojak na dopustu.

II.

Bilo je blizu treh po polnoči, ko pridrdra nek voz k samotni gostilni, ki je stala na podnožju hriba, še kaki dve uri od namenjenega sejuna. Nek mož skoči iz voza, privede konjiča k oknu ter začne trkati na večna vrata. Kmalu zabrlj v sobi luč in neka glava pozdravlja pri oknu zunaj stoječega: „No, kaj ste vi, gospod trgovec? Kam pa tako pozno, ali prav za prav, tako zgodaj? Bom takoj odprl.“ Bil je hlapec.

„Daj konjema kaj pod zobe!“ zapove voznik, „in sicer urno, ker se mi mudí na sejm. Glej pa, da tudi meni preskrbiš kaj gorkega; morda bode kuhano vino najurnejše in tudi najprikladnejše v tej zimi. Že dolgo me ni tako zeblo in treslo, kakor nocoj!“

Nato stopi v hišo. Kmalu je gorelo na ognjišču. Med tem je pa hodil naš gost uglobljen in zamišljen v sobi gor in dol, si mel roke, si tu in tam očeđoval obleko in čestokrat pogledoval skozi okno za vozom. Urno je prinesla krčmarica naročeno kuhano vino. Zvesti hišni hlapec

pa je pridno pokladal konjičema oves in seno ter ju tudi napojil. Po stari dobri navadi se je hotel pridn hlapec tudi prepričati, če je voz in na vozu vse v redu; saj je pa tudi vedel, da mu je sicer skop trgovec vedno boljše postregel od drugih voznikov. Ravno je hotel namazati kolesa, da bi voz bolj lahno in hitro drdral, kar zapazi hišnega čuvaja sultana pod vozom, ki je nekaj mokrega prav slasno lizal. Hlapec stopi s svetilko bližje in — oh, kako se prestraši, ko zapazi, da iz voza curlja kri! —

V tem trenutku pa je začel hlapec že sumničiti, češ, da se je tukaj nekaj strašnega pripetilo. — Na lahko odgrne voz, ter še bližje posveti. Zapazi neko večjo stvar, ki je bila pa popolnoma zavita v koc. — Ošlatuje nekoliko časa, potem pa odgrne in zopet — oh, groza! zapazi mrtvo človeško truplo, okrvavljeno in še skoraj gorko! —

Ker je bil pa star hlapec tudi previden mož, voz zopet lahno zagrne ter se poda k svojemu gospodarju v zgornjo sobo, ga zbudi in mu sporoči, kaj je našel. Krčmar naroči hlapcu, naj vso družino v hiši previdno zbudi; on sam se pa poda v sobo k trgovcu, kateri je bil že posrkal rani zajutrk.

„Plačati, plačati!“ kriči kupec, „jaz moram takoj odriniti!“

„Se ne sramujete gospod? Še nikoli se vam ni tako mudilo“, prične krčmar, želeč ga še nekoliko časa zadržati. „Jaz sem vam še itak eden polič vina dolžan; se še spominjate zakaj? Nekoč sva bila stavila in jaz sem stavo zgubil. To vino morava popiti, in sicer takoj; bogve, če še kedaj pridete k meni.“ Nato prinese vino in kupice.

To vse se je godilo bliskoma naglo. Gost je še moral nekaj trenutkov ostati proti svoji volji. Kmalu pa pokuka hišni hlapec pri oknu, kakor je bilo z gospodarjem zgovorjeno.

„Gospod trgovec!“ prične sedaj gostilničar in gleda srpo kupcu v oči, „moj hlapec mi je pravil, da kaplja kri od vašega voza. Zapazil je to, ko je mazal kolesa. Kaj pa vendar peljete posebnega s seboj?“

Pri teh besedah se odpró sobna vrata in vstopilo je več hlapcev, kateri so obkolili mizo, za katero sta sedela trgovec in gospodar.

„Za Boga, jaz sem zgubljen!“ zakriči obupno kupec. Še nekoliko časa si vije roke in morilec se zgrudi. —

Nato so ga došli hlapci zvezali, kakor jim je zaukazal krčmar. Umorjenega človeka so tudi prinesli v sobo. Bil je mlad in lep vojak. Imel je še nož v rani, katerega mu je bil zločinec zabodel na levi strani v prsi. V desni roki je držal čop lasi. Njegov vrat je bil poln očrnelih srag. Ko je zločinec mrtvo truplo vojaka in svojega prevelikega dobrotnika zapazil, si je zakril obraz in ni hotel na nobeno vprašanje več odgovarjati. Krčmarju in njegovi družini se je vse to zdelo zelo čudno, ker trgovca so dobro poznali. Bil je sicer uhrnik prve vrste, a drugače pa prav pošten in premožen trgovec in vsestransko spoštovan. Bog zna, kaj se mu je moralo pripetiti, da je umoril revnega vojaka! Na vozu so našli tudi še neka pisanja, prepasnik z denarji in eden mošnjiček natlačen z bankovci. — Vse te reči so djali na večji voz, na katerega so položili tudi mrtveca in zvezanega trgovca. Ravno danilo se je, ko se je vsedel krčmar k tej skrivnostni družbi na voz ter pohitel v bližnje mesto, kjer je zločinea naznanil ter prepustil vso zadevo sodniji v nadaljno razpravo. —

Poraba modre galice.

Mnogokrat se sliši vprašanje, koliko galice da se porabi na en oral vinograda. To vprašanje je gotovo zelo važno zlasti sedaj, ko je galica prav draga.

Množina porabljene galice je seveda pred vsem odvisna od vinograda, oziroma od trt samih. Če so trte pravilno, to je nizko vzgojene, se bo porabilo manj galice kot pri hudo visokih starih trtah. Bolj močne in košate trte zahtevajo več galice, ker imajo več zelenja, kot slabotne in šibke trte. Tudi razdalje, v katerem so trte sajene, je gotovo merodajno, kajti za bolj na gosto zasajen vinograd je treba več škropilne tekočine, tedaj tudi več galice.

Dalje je odvisna poraba škropilne tekočine in galice od načina škropljenja in vrste škropilnic ter razpršnikov.

Kdor škropi s „skarjami“, ta porabi galice gotovo najmanj polovico do še enkrat več, kakor oni, ki škropi z dobro, fino, s silnim pritiskom pršičo škropilnico „Avstrijo“.

Razpršilniki, ki na debelo škropijo, porabijo več galice kot oni, ki škropijo na fino in je v tem oziru gotovo najboljši, polnoškropeči razpršilnik „Komet“, ki je pridejan škropilnici „Avstriji“.

Kdor škropi trte od blizo in jih z galico obliva, da od njih teče, ta porabi seveda dosti več galice kot oni, ki škropi pravilno, tako da drži razpršilnik vsaj 60 cm do 80 cm od trte, zato pa malo bolj pumpo pritisne, da škropilnica bolj fino in dlje prši.

Pravilno škropiti zna pri nas še danes žalibog le malo ljudi.

Dosti se da prihraniti na galici, če škropimo na ta način, da poškopimo vse vrste trt v vinogradu, ali vsaj v enem delu istega, najprvo samo od ene strani in potem ko trte po tej strani osahnejo, šele po drugi strani.

Kadar se je galična zmes po trtah posušila, vidimo namreč natančno, česar še nismo poškopili in ne bomo škropili nič po nepotrebnem dvakrat.

Za račun pa vzemimo srednji slučaj, namreč vinograd, ki je v dobri moči, pravilno zasajen (1.2:1 m) in pravilno škropljen z dobro škropilnico.

Za prvo škropljenje, ki se pravilno vrši koncem majnika ali začetkom junija, ko so trte pognale za dobro ped dolge mladike in se škropi z enodotno galično-apneno zmesjo, lahko računamo, da porabimo na 1 ha (10.000 m²) 4 hl vode in 4 kg galice, apna pa 6 do 8 kg. Za škropljenje enega oral ali joha

(5754 m²) rabimo tedaj 230 litrov vode 230 dek (23 kg) galice in kakih 3½ do 4½ kg apna.

Za drugo škropljenje, ki se pravilno vrši tik pred ali tudi med evetenjem in pri katerem vzamemo eninpolodotno škropilno zmes (1½ kg galice na 100 l vode) se porabi na 1 ha: 8 hl vode, 12 kg galice in 18 do 24 kg apna, tedaj za en oral: 460 l vode, 7 kg galice in 10 do 14 kg apna.

Za tretje škropljenje, ki se pravilno vrši tri tedne za drugim tudi z eninpolodotno zmesjo se porabi na enem hektaru: 12 hl vode, 18 kg galice in 24 do 36 kg apna, na enem oralu tedaj 7 hl vode, 10½ kg galice in 15 do 20 kg apna.

Za trikratno škropljenje vinograda porabimo tedaj na leto in hektar: vode 24 hl, galice 34 kg, apna 51 do 68 kg; na leto in oral okroglo 14 hl vode, 20 kg galice in 30 do 40 kg apna.

Kdor ne škropi varčno, ta seveda lahko porabi galice 20 do 30% več, ampak kdor dela pravilno, lahko z zgoranjno množino izhaja.

Če tedaj posestnik ve koliko meri njegov vinograd, potem si lahko na podlagi teh podatkov izračuna, koliko rabi vsake snovi za škropljenje trt v celem letu in tudi za vsako škropljenje posebej. To je važno že raditega, da ne napravimo galično-apnene zmesi po nepotrebnem preveč, da bi jo morali zavreči.

Zanimiv je tudi denarni račun.

Ker bode letos galica gotovo prišla še ne višje na 4 K 50 h za kilogram, bo veljala galica za škropljenje enega hektara vinograda v celem letu 143 K, za škropljenje enega oral 90 K.

Kdor se bo posluževal galuna kakor priporoča podpisani in pri vsakem škropljenju nadomestil pol galice z galunom, ta bo prihranil, ker je galun veliko cenejši (60 vin. kilogram), pri enem hektaru vinograda 56 K, pri enem oralu pa 39 K. Pri enem oralu tedaj toliko, kolikor stane sedaj dobra škropilnica.

Ta prihranek je tako velik, da že sam govori za to, da se poslužujemo splošno galuna pri napravi škropilne zmesi.

B. Skalicky.

Domače in tuje novice.

Odlikovanja pri Rdečem križu. Njegova c. in kr. Visokost presvitli gospod nadvojvoda Franc Salvator je v priznanje posebnih zaslug za vojaško sanitetno oskrbo v vojni odlikoval s častnim znakom z vojno

dekoracijo takse prosto sledeče gospode: Predsednika podružnice Rdečega križa v Št. Petru Ivana Černe; zdravnika društvene bolnišnice v cesarja Fran Jožefovem asyly v Ljubljani dr. Ivana Högler; predsednika podružnice v Radečah župnika Fr. Hirsche, zdravnika društvene bolnišnice v Toplicah dr. Konstantina Konvalinka; predsednika podružnice v Krškem c. kr. okr. glavarja dr. Friderika Viljema Mathias; predsednika podružnice v Kočevju c. kr. okr. glavarja Otona Merk; voditelja društvene bolnišnice v Zagorju ravnatelja rudokopa Jul. Pauer; zdravnika društvene bolnišnice v Ljudskem domu v Ljubljani c. kr. višjega okrajnega zdravnika dr. Antona Pregel; predsednika podružnice v Novem mestu c. kr. vladnega svetnika Viljema baron Rechbach; predsednika podružnice v Kranju c. kr. okraj. glavarja Fr. Schittng; zdravnika društvene bolnišnice „Elisabetinum“ v Ljubljani prof. in primarija dr. Alfreda Valenta pl. Marchthurn in zdravnika bolniške postaje v Št. Petru na Krasu dr. Ivana Zajc.

Vojaški koncert. V soboto 19. febr. bode v kavarni „Central“ vojaški koncert v korist vdov in sirot za padlimi vojniki iz okrožja tretjega armadnega zbora. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 1 krono. Preplačila se hvaležno sprejmejo.

Štacijsko poveljstvo.

Zlata poroka. Dne 12. februarja je obhajal gosp. vpokojeni sodni sluga in posestnik Janez Zorko s svojo soprogo g. Marijo zlato poroko. Tem povodom sta zlatoporočena v kapiteljski cerkvi prisostvovala sv. maši in prejela obredni blagoslov, ki ga jima je podelil biseromašnik preč. gosp. kanonik Franc Povše. Ker je vojskinci čas, se njun sin Anton Zorko, ki je župnik v Zvorniku v Bosni, ni mogel vdeležiti tega častnega dne. Jedna hči je s. Ambrozija, vrla učiteljica šmihelskega zavoda. — Zlatoporočencema na mnoga leta!

Župani in občinski svetovalci, ki so bili pri naknadnem prebiranju dne 24. in 25. januarja 1916 potrjeni, morajo 21. febr. 1916 odriniti v vojaško službovanje, če niso bili med tem oproščeni. Vpoklic se posameznim osebam ne bo dostavil, ker je za vse merodajen splošni vpoklic L/3.

Za Tintorettovo oltarno sliko v kapiteljski cerkvi v Novem mestu, ki jo je restavriral g. Rischl in je delo mojstrsko dovršeno, je dovolilo c. kr. naučno ministrstvo 815 K 38 vin. podpore.

Nagla smrt. Na novomeški kolodvor je prišla 10. febr., leta 1849 rojena Katarina Majzelj iz Kostanjevice in prinesla seboj več jestvin, da jih odpelje svoji prijateljici. Tu ji pride slabo in je umrla vsled kapi na možgane.

Vozni red od 15. februarja nadalje. Dolenjski vlaki odhajajo z glavnega kolodvora v Ljubljani ob 8. uri 5 minut zjutraj, ob 12. uri 52 minut dopoldne in ob 7. uri 6 minut zvečer, z Dolenjskega pa prihajajo ob 8. uri 56 minut zjutraj, ob 2. uri 35 min. pop. in ob 9. uri zvečer. — Gorenjski vlaki odhajajo z glavnega kolodvora v Ljubljani dalje zjutraj ob 6. uri 56 minut, ob 11. uri 45 minut dopoldne in ob 6. uri 45 minut popoldne, na glavni kolodvor pa prihajajo ob 10. uri 59 minut zjutraj, ob 5. uri 18 minut dopoldne in ob 8. uri 34 minut zvečer.

Zaradi navijanja cen je sodišče obsodilo lončarico Uršo Škoda iz Prekope. Prodajala je na novomeškem trgu prsteno posodo po zelo visoki ceni. Mej drugim je prodala pisker, ki ga je še pred kratkim prodajala za eno krono, kar za tri krone. Ker so pa piskri in posode neobhodno potrebna reč, jo je sodišče obsodilo v zapor.

Mleko podražile so mlekarice svojim novomeškim „kontam“. Za liter so zahtevale ene 24 vin., druge zopet 26 vin., itd. Bile so tudi obsojene zaradi navijanja cen. Mleko prodajati liter po 24 vin., ima dovoljenje od c. kr. okr. glavarstva samo „Kmetijska podružnica na Grmu“. Opozorjamo, da so tudi tisti kaznjivi, ki prstovoljno obljubujejo za mleko višje zneske.

Poročil se je tudi v Novem mestu in Kandiji dobro znan in spoštovan gosp. Josip Hladnik, c. kr. poštar na Rakeku z gospodično Heleno Milharčič iz Žej pri Cerknici. Želimo obilo in trajne sreče.

Na trebušnem tifusu je umrl v Št. Petru pri Novem mestu tamošnji organist in cerkvenik Franc Rak dne 13. febr. v 57. letu starosti. To je druga žrtev tifusa v Št. Petru. Pokojnik je bil blag mož, veselega značaja in dobrega srca. Svojemu poklicu je bil že od 18. leta z vso vnemo udan ter je služboval kot organist-nekoliko časa v Bukovčah pri Selcih in ves ostali čas v Št. Petru povsod v splošno zadovoljnost. Rajni Rak je bil pa tudi skrben oče in moder reditelj svoje velike družine, katero je pošteno preživljal s svojimi skromnimi dohodki. Naj počiva v miru!

Ljubljanski domobr. pešpolk št. 27 si je na bojišču tik za fronto v novi veliki dvorani ustanovil knjižnico, ki naj vojakom, kadar so v rezervi, nudi zabave in razvedrila v težki vojni službi. Med prvimi nam je v uresničenje te misli priskočilo na pomoč ljubljansko podjetje „Kino-Central“ z velikodušnim darom 600 kron. Tudi „Družba sv. Mohorja“ je poslala lepo število svojih knjig. Da knjižnico kolikor mogoče izpopolnimo, se obračamo do slav. občinstva, naj nam pošlje dobrih

Nekoliko mesecev potem se je govorilo in čitalo v listih, da je zločinca že dohitela zaslužena kazen na vešalah. Vzrok zločina pak je bil ljudem še vedno zagonetka. Pa sčasoma se je tudi ta vzrok zvedel iz sodnijskih aktov obsojenega, ki naj tukaj sledi v pojasnilo tajne zgodovine, o kateri se je tako različno mislilo in toliko govorilo in ugibalo. Poslušajmo zločinca samega govoriti pred sodniki:

„Oh, nesrečni tisti večer! Oh, nesrečna tista noč! Bilo je že po polnoči, ko sem se vozil z onim vojakom. Dolgo časa sva se že vozila in razgovarjala med vožnjo prav zaupljivo in prijateljsko, kajti vino je popolnoma razvozljalo najine jezike. Pri tem zaupnem občevanju mi naenkrat razodene vojak neko skrivnost, o kateri bi se mi niti sanjalo ne bilo, in mi pravi: Pogledjte no prijatelj in poslušajte me; jaz nisem tako reven, kakor me morda vi sodite. Imam vas tudi za poštenega gospoda in zaraditega vam lahko zdaj zaupam, kar bi vam v krčmi vpričo drugih ne zaupal. Tu vidite! V tej mošnji ponesem 4000 goldinarjev svoji revni mami domov. Kako silno bo vesela! Denar sem pa dobil od svojega velespoštovanega polkovnika

kot darilo, da si bodem lahko kupil kako domovje. Nekoliko dni pred mojim dopustom je pestovala pestunja mojega gospoda polkovnika njegovo edino dete ter se brezskrbno sprehajala na obalu tamošnje reke. Položi pa kmalu otroka na tla ter se, zamišljena v kakšne druge muhe, nekoliko oddalji od njega. Nesreča je hotela, da je otrok padel v reko in odnesel bi ga bil val, ko bi ne bil jaz k sreči v bližini. Nisem dvakrat pomislil ter skočil v vodo za otrokom. — Otrok je bil rešen in pestunja pa kaznovana. V znak hvaležnosti pa mi je podaril moj blagodušni polkovnik 4000 glđ. In ko sem mu povedal, da imam do doma gotovo še čez 50 milj in da bi rad šel domov, kakor hitro mogoče, da bi moja že napol oslepela mati čimprej izvedela o moji sreči, sem dobil od predbrega polkovnika tudi dopust za toliko časa, da bodem vojaščine čisto oproščen in potem kakor hvaležni in zvesti sin svoji materi na stare dni služil. — To vse sem jaz prav pazljivo poslušal. Čudne misli so zarojile v moji glavi in resnica je, noč ima svojo moč. Polastila se me je strašna lakomnost po denarju vojaka. Denar lahko dobiš; lepo priložnost imaš, porabi jo; sama sta, tako me je skušnjava

silila. Čeravno sem imel vedno pred očmi mojega velikega in blagega dobrotnika, kljub temu je bila moja nevoščljivost in moja zavist in moja skopuhna strast močnejša nego vsi dobri čuti srca. — Častiti gospodje sodniki, jaz sam ne razumem, da mi je bilo mogoče izvršiti tako strašno dejanje! Jaz nisem bil več človek, ampak krvoločni tiger, pošast, gnjusoba! — Jaz, kateremu je nesrečni vojak izročil tako dobrodušno še pred par urami tisoč tolarjev, ki jih je našel, jaz, ki imam premoženja preobilno, jaz sem tega preblegega in dobrega revnega vojaka umoril radi njegovega malega imetja! — Poslušajte me še dalje! Moj tovariš je bil ravno malo zadremal in zaspal ter se mi tako zaupljivo naslonil na moje grešno srce — a jaz potegnem nož iz žepa ter mu ga porinem v njegovo nedolžno srce! — Nato se me strastno oklene in hoče kričati, toda jaz mu usta zamašim z robcem ter ga še z rokami popolnoma zadavim! Kmalu je izdihnil svojo preblogo dušo! — Potem mu vzamem denar in hotel sem nesrečno žrtev spustiti raz voza. Pride mi pa na misel nekaj družega. Tu bi se lahko umoril izvedel in imeli bi me kmalu pri duši, ker sem se osamljen vozil po tej

poti tisto noč. Zatorej sem sklenil, še po noči se peljati do nekega velikega gozda ter tam pustiti umorjenega. Poprej še pa, da mu bodem razrezal obraz, da ga ja ne bode kedo spoznal ter tako vsak sum odvrnil od sebe. Potem bodem opral voz ter si očistil obleko in se podal na sejm. Toda človek obrača, Bog pa obrne. V krčmi me je že dohitela kaznovalna roka božje previdnosti. Zvezali so me ter me privedli semkaj. — Skesano spoznam svojo veliko storjeno krivico, obžalujem svoj zločin od srca, toda nikakor vas pa ne prosim milosti, katere nisem vreden, temveč prosim zaslužene hitre in stroge kazni!“ —

Tako tedaj akt. — Denar, ki so ga našli pri zločincu, so seveda poslali materi umorjenega vojaka. Toda kaj je bil njej ta denar, ko je pa zgubila edinega otroka, edinega sina in edino upanje in pomoč! Vsled prevelike žalosti se je tudi ona kmalu po tem preselila v boljše življenje. Njegov polkovnik in njegovi tovariši pri polku pa so pristržno obžalovali grozno usodo onesrečenca.

in zabavnih knjig. Uredništvo „Dolénjskih Novic“ bo gotovo drage volje zbiralo take knjige in jih nam pošiljalo. Tudi nemške knjige so dobrodošle. Liste prosimo za ponatis teh vrstic. — Leopold Turšič, c. kr. vojni kurat.

Umrle je g. Antonija O b l a k, soproga c. kr. poštne sluge v Novem mestu, dne 15. febr. ob 6. uri zvečer, stara 40 let. Naj počiva v miru!

Umrle je vsled težke operacije starešina belokranjskega učiteljstva g. Fr. Šetina, nadučitelj in šolski vodja ter imejitelj zlatega zaslužnega križca dne 16. febr. ob 12. uri popoldne v 63. letu starosti, v Črnomlju, kjer je dolgo let deloval na polju vzgoje in omike šolske mladine. R. I. P.!

Umrle je v Ljubljani trgovec gospod Ignacij Kessler v 46. letu starosti po daljšem bolehanju. Pogreb je bil v ponedeljek 14. t. m. — Zaostalim žalujočim naše odkritosrčno sožalje!

Odklonjen papežev mirovni predlog. Papež je ententnim državam ponudil posredovanje za mir. Vlade entente so to ponudbo najvljudneje, pa tudi z največjo odločnostjo zavrnile.

Prisrčne pozdrave pošiljajo iz Andritz pri Gradcu uredniku in bralcem Dol. Novic iz vojaške službe korporal Jernej Luzar, Ludvik Ferlič in Janez Stravs.

Oglasil se je iz srbskega ujetništva c. kr. sodnik in rezervni poročnik gospod Ivan Kralj. Piše, da je došel po hudih naporih in pomanjkanju iz Albanije srečno v Italijo in da je zdrav.

Odvetniško pisarno v Celju otvori upokojeni c. kr. sodni svetnik gospod Ivan Erhartič.

Čestitke za odlikovanje prepovedane. Zaradi vojnih zaslug je bilo v Avstriji odlikovanih 1500 državnih uradnikov, na Kranjskem 34, in sicer 28 v Ljubljani, 6 pa zunaj Ljubljane. Naknadno pa je ministrstvo prepovedalo odlikovancem čestitati.

Samoumor. Večkratni dunajski hišni posestnik in stavbenik Alojzij Allesch se je ustrelil, ker se je bal finančnega poloma, ker veliko strank njegovih hiš ni moglo plačevati stanarine.

Tatinska družbica. Znani uzmoviči Turk, Rataj in Kovačič so se zopet sprijaznili in kradejo kakor srake. Dasiravno mladi so na tatinskem polju že stari in zelo izurjeni tički. V zadnjem času so začeli kar odpirati hiše. Svinjsko prekajeno meso jim posebno prija. Udrli so pred kratkom v hišo Jerneja Božiča iz Vel. Brusnic in odnesli nekaj več mesa in drugih reči. Tudi klobase gosp. župnika Nemaniča, katere je tam sušil, so se jim dopadle in jih pozneje s slastjo povžili v hlevu g. Ferliča v Novem mestu, odkoder so pa zginili neznano kam na novi plen. Paziti je treba na te nevarne uzmoviče. Rataj je še-le pred enim mesecem odšel iz zapora.

Dihurji v Vel. Brusnicah in okolici. Posestniki in posestnice kokoši, so dolgo preganjali nevidnega dihurja, a slednjič so pa prišli vendar na to, da ima ta dihur dve nogi. Pobral jim je, kakor pred nekaj leti v okraju Prečne, do sto kokoši in zadnji čas tudi druge stvari. Perje kokoši je pa končno izdalo dihurje in zato je odšla 19. febr. procesija ljudi v „krvavo rihto“ v Novomestu, da tam potožijo, da v vojskinem času in zastonj kokoši jesti ni dovoljeno. Za temi so korakali tudi uzmoviči — štirje domačini.

Zasačen slepar. V ptujski okolici je orožništvo prijelo 51 letnega na Ogrskem rojenega in v Celje pristojnega sobnega slikarja Antona Florjanc. Aretiranec se je potikal po ptujski okolici in sleparil lahkoverne ženske na ta način, da se jim je predstavljal kot uradnik okr. glavarstva, ki ima nalog, pregledati dovoljene državne doneske družinam vpoklicanih in jih po svoji previdnosti znižati ali zvišati. Proti plačilu 1 do 2 K je seveda povsodi „zvišal“. Na roki je nosil črnornen trak.

Potres na Rumunskem. „Universul“ poroča iz Curtes de Arges, kjer se nahaja grobnica kralja Karola, da se tekom 14 dni neprestano pojavljajo podzemski sunki. Preminuli večer je bil potres posebno hud. Mestno prebivalstvo je iz strahu nočilo večinoma na prostem. Vlada je poslala na lice mesta več geologov.

Vojni pregled. Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 15. febr. — Sovražno topništvo je obstreljevalo včeraj na koroški bojni črti naše postojanke na obeh straneh dolin Zajezera in Jezernice zahodno od Rablja; opolnoči je otvorilo ljut ogenj proti bojni črti med dolino Bela in goro Viš. Italijani so napadli zvečer našo novo postojanko v ozemlju Velikega Vrha (Rombona) pri Boven. Odbili smo jih z velikimi izgubami. Ljuti topniški boji na primorski bojni črti se nadaljujejo.

Neko naše letalno brodoge — 11 letal — je metalo včeraj zjutraj bombe na kolodvor in na tvornice v Milanu. Opazovalo se je, da so se dvigali mogočni oblaki dima. Častniki opazovalci so, nemoteni po ognju sovražnih topov in obrambnih letal, po načrtu metali bombe. Zračni boji so se odločili skozinsko nam v korist. Sovražni letalci so zapustili bojišče. Več letal je poleg teh z vidnim uspehom metalo bombe na neko tvornico v Schio. Vrnila so se vsa letala v dobrem stanju.

Dunaj, 15. febr. — V vzhodni Galiciji povečano delovanje sovražnih letalcev, ki ni uspelo. Nek nemški letalec je severozahodno od Tarnopola prisilil neko rusko letalo, da je padlo. Letalci so mrtvi.

Dunaj, 16. febr. — Topniški boji na primorski in na sosednjem delu koroške bojne črte se nadaljujejo. Boji z metalci min in z ročnimi granatami so se razvili tudi v odseku Dobrodske visoke planote. Prepočili smo osmih italijansko poljsko stražo na Javorščku. Predpolje naše nove postojanke v ozemlju Rombona je pokrito s sovražnimi mrličji.

Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 15. februarja. — Položaj se splošno ni izpremenil. Živahni topniški boji ob bojni črti armade generala grofa pl. Bothmerja. Neki nemški letalec je sestrelil rusko letalo pri Grobli ob Seretu severozahodno od Tarnopola. Vodnik in opazovalec sta mrtva.

Berlin, 15. februarja. — Južno od Yperna s naše čete vzele po izdatni pripravi s topovi in z metalci min približno 800 metrov angleških postojank. Velik del posadke jarka je padel. Ujeli smo enega častnika in par dvanajstoric ljudi. Po uspešni razstrelbi smo zasedli rob neke vrtine ob cesti Lens-Bethune. Sovražnik je Lens s predkraj obstreljeval dalje. Južno od Somme so se pridružili brezuspešnim francoskim napadom z ročnimi granatami ljuti topniški boji, ki so trajali še ponoči. Brez učinka so ostali francoski napadi s plinom severozahodno od Reimsa. Po močni pripravi s streljanjem so napadli v Champagni našo novo postojanko severnozahodno od Tahure. Napad smo izlahka odbili. Živahno so streljali na našo bojno črto med Flabas in Ornes. Pri Oberseptu se je izjalovil ponočni napad Francozov pred postojanko, ki smo jo njim iztrgali.

Berlin, 16. febr. — Angleži so napadli sinoči trikrat brezuspešno postojanko, ki smo jim vzeli južnovzhodno od Yperna. Število ujetnikov znaša okroglo 100 mož.

V Champagni so ponovili Francozi poizkus, da zopet pridobe nazaj postojanko severnozahodno od Tahure z istim ne-uspehom kakor prejšnje dni.

Viharno deževno vreme je povsod vplivalo na bojevanje.

Vrhovno vojno vodstvo.

Vljudna prošnja.

Leto našega lista se nagiba h koncu. Še dober mesec in Dolenjske Novice pričenejo z aprilom 32. letnik sicer svojega častnega, a trnjevega in požrtvovalnega obstanka v blagor ljudstvu, posebno Dolenjcem. Zaostalo je pa še več naročnikov z naročnino. Vljudno prosimo, naj mali znesek treh kron čimpreje vpošljejo. — Dolenjske Novice sprejemajo pa tudi z največjo hvaležnostjo preplačila.

Uredništvo in upravništvo.

Dopisi.

Iz duhovniških krogov nam pišejo: „Novice“ št. 45 prinašajo dopis iz Preloke pri Vinici, ki hvali na vso moč ondodnega gosp. župnika in mu zagotavlja „v imenu vseh faranov, da hočejo biti dobre ovce svojega pastirja“, da bodo vsikdar udani itd. V pouk dopisniku takih in podobnih člankov bodi povedano, kar omenja tudi g. urednik na koncu dotičnega dopisa, da je to nam duhovnikom zelo zoperno in sicer:

1) Ker je to odveč. Dobra dela, če so res dobra, se hvalijo sama in ne potrebujejo hvalilca, ki bi jih raznašal po svetu in jim pel hvalo po časopisih. Čemu torej še po časnikih točiti grenke solze za gospodom, ki je odšel iz fare, čemu hvaliti sedanjega in podobno! Kar storimo dobrega, ne gre hvala nam, ampak Njemu, ki je Začetek in Konec vsega. Saj molimo tolikokrat: Gospod, ne nam, ampak tvojemu imenu gre slava!

2) Ker je to pogosto nezanesljiva hvala. Kdo vidi v srce, da bi spoznal namen dopisnika. Znabiti odgovarja hvala resnici. Drugi se pa s tem le hočejo laskati, tretji se morebiti še norčujejo na ta način iz duhovnika. Na svetu je vse, prav vse mogoče. Saj poznamo svet. Ljudje so pogostoma vihravi. Čvetno nedeljo so ljudje klicali „hozana“, veliki petek pa: „Križaj ga, križaj ga“. To pri Jezusu. Isto se godi dostikrat njegovim namestnikom. Svet ostane svet. Duhovnika pred teboj grajajo, tebe hvalijo, naslednika bodo pa znabiti zopet ravno isti omalovaževali, če ne že tebe. Zato si take hvale ne iščemo in ne želimo.

3) Ker se utegne s tem goditi komu krivica. Ravno oni članek iz Preloke meče čudno luč na gosp. prednika, kakor da bi bil zanemarjal versko življenje faranov, bi se ne bil brigal za hišo božjo in bi celo cerkveni denar kdove kam obrnil. Pisec teh vrstic pozna osebno tega duhovnika, g. Matija Kadunc, sedaj vpokojenega župnika v Žužemberku. Ta je gotovo bil in je še duhovnik po Srcu Jezusovem, ki je imel, se zdi, edino to človeško slabost, da je bil predober in premehak celo takim nasproti, ki tega niso bili vredni. Kar zadeva prazno cerkveno blagajno, ni, da bi se stvar preresetovala v „Novicah“. Pribito bodi, da je pustil gospod tako lepo svoto v blagajni, da se bo težko našel še kdo, ki bi mogel spričo revščine v fari toliko prištediti. Ne delajte nikomur krivice, zlasti ne taki, ki vam gre zadeva toliko mar, kakor moji peti na čevlju.

(Zelo neljubo bi nam bilo, če bi imelo prečastito duhovništvo o nas mnenje, da bi hoteli sploh kakšnemu gospodu povzročiti krivico. Če se je pa ista zgodila v dotičnem dopisu mnogozaslužnemu gospodu župniku v p. Matiji Kadunc, obžalujemo isto objavo od srca, ki smo jo pa stori in jo danes zopet storimo le v dobri veri, da dopisovalca nimata slabih namenov. Op. ur.)

Iz Semiča. Pri nas smo imeli letos že dvojne duhovne vaje, najprej od 18. do 21. januarja za dekleško Marijino družbo, od 8. do 11. t. m. pa za matere in žene. Vodil jih je obakrat preč. gospod jezuit p. Kunstelj iz Ljubljane. Udeležba je bila zelo dobra, pri materah navzlic neugodnemu vremenu. Iz srca smo hvaležni preč. gospodu za njegov trud! Vžgal je v dekletih nove ljubezni do njih Vzornice — materam pa dal potrebnih stanovskih naukov in tolažbe, ki so je posebno v teh časih pogosto potrebne. Bog daj obilo blagoslova!

Iz laškega bojišča piše z dne 5. febr. praporščak J. M. svojemu prijatelju: Dragi! Lep, pomljiv je bil včerajšnji dan za naš polk! Slovesno smo praznovali naš „polkovni praznik“, spomin 4. febr. 1915 na Kastelik vrhu. Obenem je bilo včeraj otvorjeno zabavalšče, o katerem sem Ti že poročal, da ga gradijo tu v našem selišču. „Naš dom“ lahko imenujemo po pravici to veličastno stavbo, ker tu notri bodo našli vojaki, ki pridejo sem dol na odpočitek, ob prostih večernih urah primerne duševnega razvedrila ob zvokih godbe in petja, pri kino-predstavah in v knjižnici. Poslopje je bilo za včerajšnje slavnost zunaj in znotraj primerno okrašeno. Velikanska dvorana, ki ima prostora za 1000 ljudi, je bila prav okusno dekorirana; da, zlepa nisem videl tako lepo dekorirane dvorane. Morda Te bo zanimalo, ako Ti napišem par stavkov o slavnosti sami. Popoldne ob 9. uri je bila v „Domu“ sv. maša. Prostorna dvorana je bila polna moštva in častnikov. Med sv. mašo sta se vrstila godba in petje. Bil sem zadaj na koru med pevci. Pogled po okrašeni dvorani, pogled skozi ovenčane stebre na ličen oltarček gori na odru in na zbrano množico, se mi je zdel veličasten. Veličasten je bil posebno trenutek, ko je po sv. maši zavrnila godba in ko je iz par sto grl zadonela cesarska pesem! — Popoldne ob 2. uri je pričakovalo častništvo in moštvo zunaj zabavalšča visokih gostov. Po prihodu istih se je dvorana napolnila do zadnjega kotička. Slavnost se je pričela... Vrstili so se pozdravni in slavnostni govori, godba in petje. Krasen je bil poetičen prolog, ki ga je zložil in govoril g. kurat T... Godba je svirala dovršeno. Poleg slovenskih pesmi „Domovini“ in „Za dom med bojni grom“, sta se peli tudi dve nemški. S „cesarsko himno“ in trikratnim slava-klicem smo pozdravili ljubljenege vladarja. V najlepšem spominu gotovo ostane ta dan vsem udeležencem.

Danes popoldne od 3. do 6. ure je bil v „Domu“ zopet koncert. Udeležiti se ga je smelo tudi prosto moštvo. Slični popoldanski koncerti in večerne kino-predstave se nam obetajo vsak dan. Moj dragi, ne moreš si misliti, kako človeku prijetno dé, ko po večih mesecih tega čudnega življenja v gorah, med enakomernim pokanjem pušk in razsajanjem granat zopet enkrat sliši vesele zvoke godbe! Kakor pomladansko solnce privabi iz zemlje milijone cvetk, tako nekam obudi lepa godba v otrpljem srcu milijon lepih spominov — obudi veselje do življenja!

V eni zadnjih kartic sem Ti obljubil, da Ti opišem natančno naše zabavalšče. Bodi!

Velika, enonadstropna, lesena stavba je postavljena v obliki križa. Na sredi se dviga stolpič. V pritličju je velika dvorana z odrom. Zadaj in na straneh so hodniki. Lični stebri podpirajo strop. Strop in stene krasijo izžgane slike. Okenj je dovolj, izhodov kar pet. Na eni strani dvorane je knjižnica, na drugi kantina. Pri prvi se dobi krepčila za dušo, — pri drugi za telo. Ako Ti omenim, da je pri drugi vedno bolj dren, kot pri prvi, boš gotovo verjel. Po celi dvorani so postavljene mize, pri katerih komot sedi do 500 mož.

Že iz tega kratkega popisa lahko spoznaš, da se naše zabavalšče lahko koša z marsikakim „društvenim domom“ tam po deželi. Mislim, da v tem času marsikako društvo na kmetih počiva... Nič čudnega! Večina članov je na bojišču. Zdravstvuj!

Tvoj Janko.

Iz jugozapadnega bojišča piše z dne 7. febr. 1916 g. Jos. Marjetič: Opetovano se čuje, da Janeza humor ne zapusti. Niti v največjem metežu, niti v najhujšem bobnečem artiljerijskem ognju ostane naš Janez miren in iz njegovih ust čuješ različne pripombe in opazke. — A vendar postane kranjski Janez večkrat tih in zamišljen. Ko pada mrak na bojno poljano, zvezdice na jasnem nebu se vžigajo

kroglje — svinčenke zapiskajo tu in tam skozi lahko ozračje, v bližini se razleti težka ali ročna granata, da votlo odmeva po kraških brdih, se Janez tišči v svojem koticu, čisto varen je in sree mu je tesno. — Pozabi skoraj Janez, kje se nahaja, misli mu uidejo nazaj, v civilno življenje in spomni se na svoje prijatelje, na svoje drage tovariše in znanca, ki jih že krije zelena ruša — in solza mu kane iz očesa. — Spomni se na zvestega prijatelja, ki mu ni hotel verjeti na dan sv. Petra in Pavla, leta 1914: „Prijatelj, povem Ti, še letos greva bajonete brusiti!“ In težko, silno težko mu je, ker tega prijatelja že krije težko gališko blato, a on se mora še zvijati v smrtnem strahu. Žalostno mu je srce, a nemore si revež pomagati. — Nehote mu uide misel na družega prijatelja, na tovariša, ki je bil pri vseh napadih in naskokih na njegovi strani, a kar mu ga je sovražna kroglja spravila v grob. — O gorje, čisto sam se čuti v množici! — In spomni se na dom, spomni na domače ljudi, na narod. Njegovo srce začne biti hitreje, obraz mu je potan in vsklikne na pol glasno: „Joj, kje je vse to? — Zakaj so prazne naše hiše, zakaj zdihujejo naši otroci, kje so možje, kje so tisti jeziki, ki so toliko govoričili? Kje so? — Molče, ni jih, boje se ali jih pa že krije zeleni mah. — In mi, ki smo še? — Kaj nas čaka? Kedo ve? ... Italijanski prasci nas čakajo, to vem, a kaj še? Morda enaka usoda, kakor mojih znanih padlih; kedo ve? — Roka božja je nad nami, On ve, da je tako prav, On vodi svet, On pelje vojsko, On pelje naše življenje, — Njegovi smo!“ Pa nič družega si ne misli ubogi Janez in njegovo tesno srce ostane mirno, hladnokrvno ter pričakuje nekega konca! Še je zamišljen, še na pol dremlje, kar začuje glas: „Aufpassen, Italiener kommen! — Pozor, polentariji prihajajo!“ Debelo pogleda okrog sebe, prime hitro za puško in čaka — — —

Doneski

k vremenoslovju Bele Krajine.

IV.

Kake zime smo imeli v zadnjih 29. letih v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji.

J. Šašelj.

(Dalje.)

Zato pa je začelo vse drevje rano odganjati in cvesti. 25. marca so cvetele že češnje. Zadnjega marca pa je cvetelo že skoraj vse sadje in tudi po hostah je bilo že nekaj drevja zelenega, vzlasti breze. 26. marca videli smo že postalke. Na solncu so se grele že kače, tudi hrošči (Maikäfer) so od 25. marca nadalje že letali. Ljudje so vse delali zunaj, nekateri že sadili krompir in celo turšico. Na župnijskem vrtu smo posejali salato 20. febr., in 2. marca je bila že iz zemlje, a 31. smo jo že pukali. Tudi trta je do konca meseca marca že nekoliko odgnala, da se je videl list izza popka. — Nasprotno pa sta bila potem meseca maj in junij večinoma prav grda, nenavadno mokra in hladna. 12. maja zapal je po Gorenjskem proti Koroškemu po nekodi do 1 m debel sneg, da so se vozili ljudje po snegu. Tudi pri nas je naletaval. Tudi 18. in 19. jun. zapal je po nekodi po Gorenjskem sneg.

L. 1898. Zima je bila po večini prav ugodna, lepa in suha. Vzlasti januar je bil lep in gorak. 25. nov. l. 1897 je sicer palo malo snega, ki je pa čez dober teden že izginil in potem ni več zapal do 3. febr. in 5. febr., ki je pa ležal le kakih 14 dni.

L. 1899. Mesec januar je bil izredno ugoden, lep in gorak in do 25. tudi brez snega. Bil je podoben bolj aprilu, kakor prosincu. Imeli smo večinoma prav krasne, nenavadno gorke, prav spomladanske dni. Tako je kazal toplomer n. pr. 13. zjutraj ob 8. uri +12 C topline. Nekateri so hodili bos. Delali so po polju sploh, gnoj vozili in orali. Po vinogradih so rigolali

in krčili kamenje. Na župnijskem vrtu smo že 14. posejali salato in posadili češnje. „Slov.“ je v št. 14. celo poročal, da so 14. v Vintarjevu pri Litiji čebele rojile. Cvetele so trebentice, marjetice, zvončki, teloh. Manj ugoden pa je bil februar. Prvi teden je bil deževen, snežen in hladen. Potem pa smo imeli zopet krasne in tople dni do sv. Matije, 24., ko je nastopila precej huda zima, a brez snega. Do 15. marca je zelenel že bezeg in kalina (ligustrum vulgare). Cvetele so že breskve, cibore in trn. Tudi nekatere ptice so že začele gnezdit. A konec zime pa je bil prav grd. V noči od 19. do 20. marca pa je začelo snežiti in je znežilo potem več dni. Najgrji dan pa je bil 25. marca. Ta dan je močno snežilo, brila je prav huda burja in je bilo prav mrzlo. Imeli smo snega do 35 cm na debelo. Drugi dan, 26., na cvetno nedeljo, pa je kazal toplomer zjutraj ob 7. uri 12 C zime. Na Kulpi na hrvaški strani je bil celo led. Vsled mraza so pozeble breskve, mudače, cibore in orehi. — 13. aprila pa je snežilo in je zapal nekoliko sneg po hribih. — 5. maja je med hudim dežjem začelo tudi večkrat snežiti. Popoldne od pol 5. ure nadalje pa je hudo snežilo in je zapal precej debel sneg, ki je polomil nekoliko rži. V noči od 15. do 16. jan. zapal je na Gorjancih sneg. — Jesen pa je bila zopet prav lepa do 7. decembra, ko je zapal prvi sneg in je snežilo potem več dni zopredoma. Nastala je huda zima in 11. je že premrznila Kulpa. 23. in 24. kazal je toplomer zjutraj 17 C zime. Po Božiču pa je zima odnehala.

L. 1900. Mesec februar je bil nenavadno lep, večinoma prav topel, podoben maju. Snežilo ni celi mesec nobenkrat. Marec pa je bil prav grd in neprijazen. Snežilo in deževalo je skoraj celi mesec in je bilo prav hladno. Ljudje niso mogli skoraj nič delati po polju. Skoraj enak, kakor marec, pa je bil tudi april, nenavadno moker in hladen. Včasih je deževalo kar več dni. 26. je snežilo in je ponekodi zapal tudi sneg. Drugi dan je bil po nekaterih krajih tudi mraz. Tudi ta mesec ljudje niso mogli skoraj nič delati po polju. Mnogo jih ta mesec še ni posadilo krompirja. Tudi maj je bil prav moker in hladen. Lepih dni je bilo prav malo.

L. 1901. Januar je bil do 20. nenavadno mrzel. Zime smo imeli od 12 do 14 C. Kulpa je bila premrzljena. Od 20. do 29. pa je bilo lepo in gorko vreme. 29. pa je začelo deževati, grmelo je in se bliskalo, zatem pa je začelo hudo snežiti in je zapal debel sneg. Tako grd in še bolj mrzel je bil tudi februar. Zjutraj je kazal toplomer po 12 do 16 C. Tudi marec je bil, kakor januar in februar, prav grd, moker in mrzel. 29. in 30. je bila huda zima s snegom. Vsa zima je bila prav huda in nenavadno mrzla.

L. 1902. Januar je bil z malimi izjemami nenavadno lep in topel. Imeli smo večinoma krasne dni, skoraj brez snega in dežja do 26. Ta dan pa je deževalo in zatem snežilo. 31. pa je zapal sneg. Nasprotno pa je bil februar prav grd in jako moker, ker je obilo deževalo in večkrat snežilo. Lepega vremena ni bilo ves mesec skoraj nič. Ljudje niso mogli zunaj nič delati. Mesec april pa je bil po večini zopet lep in gorak do 28., ko je nastala silna burja in je zapal potem precej debel sneg. 2. maja pa je zopet hudo deževalo in snežilo in 3. maja smo imeli ponekodi mraz, ki je naredil posebno po nižinah precej škode posebno na orehih in trti. Tudi hrastje je bilo vse popaljeno od mraza in posmojeno, le vrhovi dreves so ostali zeleni. Sploh je bila prva polovica maja izredno neugodna in hladna, ker je od 4. nadalje do 16. vse dni več ali manj deževalo, včasih pa kar lilo. Pa tudi druga polovica je bila istotako grda in mokra do 27. Tudi junij je bil prav moker in nenavadno hladen do 27. (Dalje prihodnjic.)

Razvedrilo.

Tolažba. „No, kako vam je kaj, gospod Trebušnik?“ — „Slabo, — sem bolan.“ — „No, to naj Vas nič ne vznemirja — bolni ljudje so včasih najbolj zdravi!“

Dvournno. A: „Si li zadovoljen z možem, ki sem ti ga priporočil?“ — B: „Rekel si, da bo z malim zadovoljen.“ — A: „No, ali ni?“ — B: „Še več, jaz vidim, da ni z ničemer zadovoljen!“

Preveč olajševalnih razlogov. Zatoženec: „Gospod doktor, jaz menim, da bom oproščen. Imam dve priči, ki lahko prisežeta, da sem bil takrat doma v postelji, ko se je tatvina izvršila in dve drugi priči, ki lahko potrdita s prisego, da sem se v tistem času z njima izprehajal!“

Slučajno. Sodnik: „Ali ste bil že kdaj kaznovan?“ — Zatoženec: „Da! Enkrat sem moral plačati deset kron, ker sem nekemu dal zaušnico.“ — Sodnik: „Sicer pa niste bil kaznovan?“ — Zatoženec: „Ne, ... pač, sedaj mi pade v glavo, da sem bil slučajno enkrat 15 let zaprt!“

Stara znanca. Sodnik zatožencu ki je bil že večkrat kaznovan: „Meni se zdi, da sva tukaj že imela opraviti.“ — Zatoženec: „Tega ne vem ravno, — ampak gospod sodnik se mi tako nekam znan zdite!“

Na trgu. Gospa prodajalki: „Koliko pa hočete za vse skupaj?“ — Prodajalka: „Kaj pa mislite — če vse prodam, potlej pa jutri nimam kaj prodajati!“

Iz Brusnic: Ceneno kurje perje različnih barv, se proda ali zamenja za kokoši. Ustmeni dogovori pri gospej Lisici. Na dopise se ne odgovarja.

Raznotero.

Za spoznanje moškega značaja je po sodbi neke francoske pisateljice najpripravnije sredstvo — smodka. Predno se odločiš za kakega snubca, piše ta pisateljica, daj mu smodko in glej, kako bo z njo ravnal. Če odgrizne konec, je brezskrben in površen človek, če odreže konec ali če ga odščipne z aparatom, je prevdaren in natančen človek, če spravi odrezek v žep, je pedant in malenkosten. Mož, ki pri kajenju vtakne smodko globoko v usta, je skeptik, a energičen in impulsiven, če rabi prepogosto cevko, če ima okrašeno ali srebrno cevko, je ošaben. Kdor pokadi smodko do konca, je zvest in stanoviten, kdor jo pokadi le do polovice, je nestanovit in blaziran, kdor pusti, da mu smodka ugasne, je razmišljen in netočen plačnik, kdor pa pri kajenju zaspi, je miroljuben in vdan in bo najboljši zakonski mož.

Ranjen mohamedanec o katoliških usmiljenih sestrah. Znani bosenski apostol jezuit p. Puntigam je nedavno na Dunaju obiskal ranjence, med njimi nekega bosenskega mohamedanskega vojaka. Na patrovo vprašanje, kako se mu godi, je začel Turek naudušeno hvaliti usmiljene sestre:

„Ako sestre ne bodo našle milosti pri Bogu, ne vem, kdo bo zveličan! Z enako ljubeznijo strežejo vsem bolnikom brez razlike vere in narodnosti. Ponoči bdé in nikdar nobena ne zaspi. Imel sem mrzlico in večkrat mi je bilo treba ponoči premeniti obkladke. Sestra je vsikdar točno prišla; laiška strežnica je pa vselej zaspala, kadar je sedela tu! Drugi vojaki so imeli nekoč slanino. Sestra je vedela, da jaz kot mohamedanec ne smem jesti slanine, pa mi je prinesla surovega masla in sira. Sestre vedno molijo. Vsako jutro pride duhovnik in one gredo z njim molit v kapelo. Kadar vidim kako sestro, se mi zdi, da vidim svojo mater.“

Darovi

za kip presladkega Srca Marijinega v kapiteljski cerkvi v Novem mestu. Neimenovana gospa 4 krone.

Darovi

za nagrobni spomenik pokojnemu preč. g. Mihaelu Barbo.

Gospa Ant. pl. Fichtenau 10 kron. — G. Neža Rome 2 kroni. — Bog plačaj!

Loterijske številke.

Trst, 9. februarja 59 40 25 88 13

Lepo kravo

z junčkom, 7 let staro, proda Janez Rozman, Sela št. 10 pri Ratežu, pošta Št. Peter pri Novem mestu.

Velika svota denarja 154-0-51

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Les žlahtnega kostanja

kupuje po najvišji ceni L. Koroschetz v Mariboru, Reiserstrasse Nr. 23. 112-6-5

Lepo stanovanje

se odda s 1. majem t. l. v najem v hiši št. 277 v Novem mestu, obstoječe iz treh parketiranih sob, kuhinje, kleti, kopalne sobe in druge pritlikline. Poizvé se pri lastnici g. Neži Perko v Kandiji. 123-3-1

Gospodinja

skrbna in dobra, bolj priletna, ktera je večja notranje gospodinjstvo voditi, kakor tudi, da zna kuhati in šivati in da razume perutnistvo in prašičjorejo voditi, se sprejme na večje posestvo na Dolenjskem.

Upravnik kateri je večš vseh kmetijskih del, kakor tudi živinoreje in gozdarstva, se sprejme na večje posestvo na Dolenjskem. — Oženjeni brez otrok imajo prednost.

Naslov pove upravništvo Dol. Novic.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4¹/₂ 0/0

1-0-46

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.